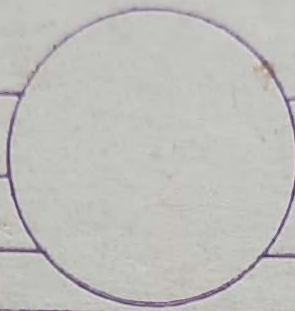

मन्त्र

तयूज (खु गू च)

१०९७

नेपाल सम्बत

१०६६

सिल्ला

फागुण ७

सम्पादक

नारद बज्राचार्य

व्यवस्थापक

जि. बि. जोशी

कन्हैयाकुमार साय्मि

पिकाकः

म्री म्री थ्वः

स्वापू - कालिमाति

५/६० येँ

दुजः

रामशरण साय्मि

मंगल साय्मि

राजेन्द्रलाल महाजु

बुद्ध ज्यापु

थुगु ल्याख्य

बाखं

निरञ्जनरत्न साक्य

केशरमान ताम्राकार

भाषा अन्वेशन

इन्द्र माली

ख्यालः

श्रीकृष्ण 'अणु'

कविता

नारद बज्राचार्य

लक्ष्मीप्रसाद साय्मि

अशोकमान तुलाधर

एन. बि.

योगेशबहादुर श्रेष्ठ

राजकुमार कुंभज

गंगालाल श्रेष्ठ

जिमिगु खँ

स्थायी स्तंभ

खने मरुमरु तयूजु

सीकेमाःगु खँ / धिसिक्क धेँ

चू - १५०

श्री ५ त्रिभुवन जयन्ति

व

राष्ट्रिय प्रजातन्त्र दिवस

फागुण ७ या

म हा न ल स ता य्

सकल नेपामि पिन्त दुनुगलं निसे

भितुना

रत्नफीड इण्डस्ट्रिज

बालाजु औद्योगिक क्षेत्र

काठमाडौं

जिं छन्त मतिना याना

जरूल

जिं छन्त मतिनायाना
यक्को यक्को मतिना

ध्व नुगलय्

छ प्रति जिगु माया दासि वइ च्वंगु दु ।
भ भः न्हुया वइ च्वंगु दु ।

खः,

जिं छन्त

यक्को यक्को मतिनायाना

तर

मतिना केवल- चुरोथया मखु
त्वने धुनेवं वान्छोय्गु

मतिना केवल-चुरोथया मखु
न्हुतुया सवाःलिसे हिलेगु ।

जिगु मतिना
जि छन्त यानागु मतिना
नुगः निसै दाइवःगु
छगू विश्वासं जाःगु
छगू सत्यं भयूगु
मतिना खः ।

खः

जि स्यू
छन्त मतिना याइपिं
मेपिं नं यक्व दु
ध्व सीक सीक नं
छं न्यनी - छन्त छाया जि मतिना याना च्वना ?

खः

जि स्यू
छन्त थः याना कायगु
जिगु म्हगस पूर्वकेत
यक्को कँ न्हुइमालीतिनि
दन्त्यकथाया थें
यक्व सर्तत पालन याय् मालीतिनि
ध्व समाजया व्यनस्थाय्
सः तय् मालीतिनि

जुइ फु जि थः हे समाजजिसे
अलग जुइ मालितिनि
थथे सीक सीक नं
छं न्यनी- छन्त छाया जि मतिनायाना चवना ?

जि धाय-
खय्फु जि छन्त
मचावलय् निसैहे
खं म्हस्यु जुइ
अय्न्
छ प्रति जिगु भुकाव मरु
लगाव मरु

तर, जब जितः ल्याय्म्हया वैसं थियाहल
जिगु दिनु दिनुलिइ
म्हयाना च्वंगु हिया वेग तच्चो जुल
जिगु अध्ययनसिल मिखां
छगू भुठ
छगू असत्यया
प्यखेरं जाः जक खन
त तः जाःगु पःखाः जक खन
सफू व सत्य
सर्गः व धर्तिया तापा खन

सुपाचं त्वपुया तःगु आकास जक खन

निभाः मरुगु भव थासं

जितः बिश्वास याके मफुत

थन सूर्यो लुइ धुंकूगु दु

थन सूर्योवं जः वहलाच्चंगु दु ।

जि आकासय् थस्वया

अन सुपाचं भुनातःगु दु

अन सुपाँय्या आधिपत्य दु ।

जि छचाःलि चाःहिला

अन निभाः त्वय् धुंकूगु चि मदु

अन निभाःया छकू जः मदु

अन छुकेयां किचः मदु ।

अलय्

जिगु चेतनां जितः धित्तु धिन

जिगु बिबेकं जितः सात्तु साल

जिगु न्हाय्पनय् छंगु सः थवलं-

“चिकुयाः छगू कुनय् ग्वारामारा चिना च्वंपिन्त

थनेया निम्ति- सूर्यो लुइकेमाः

थन निभाः त्वय्केमाः

इमित क्वाः जः बियाः

इमि चिकु लंके माः

अलयतिनि इपि जुरुजारु दनी
पंक्ति बद्ध जुयाः बुई वनी
उकें, दकले न्हापां
व सुपाँय्यात खुइ माःगु दु
फसं हुत्ते याना छोय्माःगु दु ।”

ध्व हे कारणं

जि छन्त मतिना याना

छाय्कि,

छंगु लालपात्यार्थे च्वंगु म्हुतुसि

जितः सत्य खँ न्यंकः वःगु दु ।

छंगु हिकु सिन्हःथे च्वंगु न्यतालं

जितः सदां प्रेरणा बिया च्वंगु दु ।

जिगु जीवनय् न्हूगु लं कथों वःगु दु ।

धार्थे,

जि छन्त धया च्वना

प्यका लँय् इतः मितः कना च्वंम्ह जितः

थुखेपाखे ब्छया हःम्हहे छ खः ।

ख्यूँगु लँय्

तर्च च्याका ब्यू वःम्ह हे छ खः ।

सूद्यो लुइकेत - सुपाँय् खुइमाःगु

अमोघ मन्त्र स्यं वःम्हहे छ खः ।

यदि, वगु इलय्
लँ लुइके मफयाः इतःमितः कना च्वंगु व्यलय्
छ धवदुक्क नाप मलाःगुसा
जि नं अपि थें जुल जुइ
गुम्ह थौं तल्ले नं दने मफु ।

सत्य सत्य

जि थौं बन्त- थुलि मतिनां याय् धुन
थुलि येके धुन

छ बिना घौ छिहे स्वाय् मफइगु जुइ धुन ।

उकें, महेकुसें धाय् छन्त

थौं कन्हे

न्हिनय् नं- छंगुहे म्हागस खंकाच्चने धुन

साहित्यिक व मनोरञ्जन सामयिय संकलन

बिनायक

स्वयत् लोमंका दी मते ।

ग्राहक जुइत जिमिके स्वापू तयादिसँ-

पौ छोय्गु थाय्- २२५ नंपसः त्वाः, यल ।

चिप

क्वथा यचुपिचु धाः । न्हू न्हूगु सामान छाप्पिया तःगु । दराज ।
दराजया चवसं तिपाः किपा । छह्य मिसा छम्ह मिजं । निम्ह
तिपूया छपाः किपा । क्वथाय् सकतां न्हू । मेखे कुनय् लाक्क लडाईया
छपाः किपा । छपुचलं मेगु पुचः धाय् (छगू देशं मेगु देसयात कब्जा
यायां वइच्चंगु किपा ।)

क्वथा न्हू । क्वथाय् चवनाच्चम्ह भम्चा, रोसनि, न्हूम्ह ।
क्वथाय् चवनाः रोसनि चाकःलि पांपां म्हिताच्चन । गुबले गन, गुबले गन
मिखा ब्वाकाच्चन । इरुथिरु जुल । पुतुं चवन । दराज छकः घ्वाराक्क
चाय्कल । थःगु क्वसः छकः लुदंक स्वत । वक्व क्वसः बिइमदु धाःगु
नियम ल्वापानयाः चात्तुवाना चवन । क्वसः स्वइच्चम्ह रोसनि उगुं थुगुं
पुइकु पुइकुं दंग जुयाच्चन । रोसनिया मिखा मचाय्कहे छगू आलब-
मय् जू वन । नाइसे च्वंगु रोसनिया लहा हाकुसे च्वंगु आलबमया
म्हय् तुयूगु छाप च्वंवल । तीजक पुइकल । पुइकेवं रोसनिया ख्वाः
च्यानावल । पुलांगु खं रोसनिया नुगलय् कोय्पिया बिल ।

“वइगु क्वसः । थ्व आलबमं ... उफ ... । थ्व स्वता स्वता

मछि क्वसः छाप् ब्यूगु जुइ । छता बिइवंला गाहेगाःनि । तर ... वं ।
 ब्यूगु क्वसः छगू आलबम । माहाद्यः पारंति घय्पुया चवंगु छपाः वहःया
 फ्रेम । मेगु हिंसि भय्ब्यूम्ह कतांमरि । कतांमरि खनेवं रोसनिया नुगलय्
 हानं छकः फोय्पिया बिल । सिमां कुतुवंम्ह माकः थें छकः भुग्लुं चवन ।
 फुकक क्वसः स्वयाः व क्वसः स्वस्वं रोसनिया नुगः थुंमिकल । छकः
 ऊकय् जुल । पक्क चवन ।

खापा ध्वाराक्क चाय्काः सुं द्वाहांवःगु वाः चाय्वं रोसनिं बराजया
 खापा तित । वाथाक्क । न्हिला सू अथें भय्बिनावल । लुखा पाखे पलाः
 न्ह्याकल । पक्क जुल । स्व स्वं अजूचाल । न्हिलां भय्ब्यूगु ख्वालय् छकलं
 सुपाचं भुंवल । लुखापिने थिङ्ग दनाच्चवंम्ह रोसनिया किजाबत रोसनिया
 ख्वाः स्व स्वं अजूचाल । वइगु मिखां तिकिनने त्यंगु ख्वाबि किजाबतम्हं-
 सिगु म्हतु चायका बिल ।

“दाइ वय्गु भचा लिबाइ तिनि हं । उकिं पोतया जा नइच्चंसां
 ज्यू हं” किजाबतया खँ न्यनाः रोसनि दिक्क चाल । छकः त्वलय् जुल ।
 मन मनं खँ वाय्कल ।

“इहिपाः याना लुं भचा सुख दुःखया खँ ल्हाय् दुगु मखु । बहनी
 जुल । नय्साथं न्ह्यः वः । चच्छिं छन्ह्यः जुइक छन । सुथजुल वं थवं मद-
 य्क नापलाः वइच्चनी । गुम्हं जागीर नय्गु बिषय ज्वना वःसा, गुम्हं
 प्रमोशन यानाब्यू धकाः कच कच याः वइपि । छू छु । सुथ ज्वः-
 छिता वनाप-थ्वनाप खँ फकं फछ्या । ज्याः यानां १५ मिनेत बांलाक खँ
 ल्हाय् नंगुमखु । हानं उखें थुखें कालबिल याना जुइगु । व्याहा याय्

मखनां उईचाइ चवनीपि मिस्तनं मिस्तहे का । तर ... तर छुयाय् ?
मिजंत नाप ह्वनेमाःगु मिस्तय् कर्म ... । हानं व स्व । १५ दं १६दं
दुपि मिस्त पय्नं वनीगु । छु स्वयाः वनीगु । छुकिया आस । धिवकार
का थन्यापि ।” रोसनिया वयाय् थ्व याय् मन्त । पुतुं चवन । बिचालय्
लाल कइचवन ।

“लासा वहे मस्यानाप हिसाब याना च्वंगुला ? मस्या मिस्त
नाप बच्छियानां ज्या याय्मते धाःसां ज्यूगु मखु । थःगुहे जिदि । थम्हं
धइथेहे माःपि । उखुन्हु तिनि वं कलकत्ताय् च्वंम्ह रबि धाम्हस्यां न्वखंक
धाय् धुंकल । वास्ताहे मदु । कलकत्ताय् हे प्यम्ह प्यम्ह मछि मनूतय्त
स्याना वय् धुंकूम्हं हँ । वनाच्वंगु रेलय् द्वाहांवनां करकिगु तिसा, बन्दुक
वयनां लुतय्याय् त्यंवेले दागादुगु जूगु हँ । हानं उबलय्हे प्यम्हं मनूतय्गु
लुतय्यानां इमितहे स्यानाः नेपाः द्वाहांवःम्ह । अन्यापि ज्यानमारात नाप
वच्छियानां छु व्यापार यानाच्वंगु ? छू ... छुका । छु भाः अन्यापिनि ।
नेपालय् ... स्व ? फुक्क बिदेशित । अज्जला इन्डियनत । ज्यामि,
सिकमि, सुजिका, सुनार, इन्जिनियर, बुतपालिसवालात फुक्क फुक्कहे
इन्डियनत जुइधुंकल । जिगु दे, जिगु थाय् धकाः हालाच्वंपि फुक्क भुग्लु
भुग्लु च्वनेमाले धुंकल । देया रक्षकतय् सुयां बास्तामदु । वाः चाःसां
मस्यू मखंपहः यानाच्वन । सहरय् च्वंपि फुक्क सहरय् च्वनेमफयाः गां
गामय् वनाः च्वंवेने धुंकल । थ्व इन्डियन स्व, ४ दं च्वना नेपाली नाग-
रिक धकाः सहरय् दुने छेँ न्यानाः च्वनीपि जुइधुकल । इमि छु दोस? थन
च्वंपिनि सुयां चास्ता मदुसा खुंत धाक्व दुनेलाय् धुकल । सोझापि धाक्व

बिस्युंजुइ माले धुंकल । सुयां च्यूता दुगुमखु । क जिन खःका ।
तलय् मांपिन्सं छु धालजुइ ? किजाबत वःगु ख्याः जाल ला । लाःसा
तले भाषण सुरू जुइधुंकल जुइ । श्व भौमचा जुइगु नं ।

रोसनिया पलाः स्वानेपाखे ह्लात । माजुम्ह पुतु पुतु हालाच्वंगु
सः रोसनिया ह्लाप्पनय् न्हय्बि जुयाः दुहांवन । पलाः छकः तक्कदित ।
इहां वनेला मवनेला जुल । अय्न् मछ्छाः मछ्छाः तीजक पलाः क्वथापाखे
न्ह्यात । रोसनि खनेवं किजाबत वाथाक्क दनावल । रोसनि लुकुलुकु
थाहांवन । भुतूपाखे न्ह्यानाच्वंह्य रोसनिया माजुम्हेसिगु बिचाः खनाः
कुनुकुनु तं पिहाव्यकल । छं छगू ज्या लिपालाके मज्यू । तुरुन्त खं
ल्हाय् धुंकी ।

जाबो, जा छकः ताना नकेत थःहे छकः वना नकुसांला ज्यू-
गुनि । मासां म्वासां दुइमदु खं पिकया ज्वीगु । ६० दे ७० दे
दुम्ह बुरिसां छगूका । छू छू । माजु जुल धायवं बुरिं थोगुला ?
म्वाय्से धाय्के व्यु । थुकी जितः छाय् च्यूता ?”

रोसनि क्वथाय् इरुथिरु जुयाच्वन । छकः छकः लै पती, छकः
न्ह्याना च्वंगु घडी मिखा जुनाच्वन । दिक्कचायाः खाताय् घ्वाराक्क
ग्वारातुल । “आय्या” धइकथं वाथाक्क दन । थःगु जे
तःलय् लानाच्वंगु आलबम लिकात । हानं ग्वारातुल । तीजक आल-
बम पुइकल । वहे नांघवगी ख्वाः वःम्ह । रोसनिं ऊयार फुर यानां
आलबमय् च्वंगु नां खुनाछ्वत । आलबमय् च्वंगु नां खाताक्कय्
चात्तुवाःवन । रोसनियात कुचा कुचा दंगु भवतं हिस्याना हल । छकः

हीमीचाल । रोशनिया मिखा आलबमय् जूवन । छुं बिचाः याय् थे
पक्कचवन । त्वलय् जुल । धलिं ग्वः पुतुपुतु स्वत ।

“श्वइनाप जि सम्बन्ध छासुके माःगु । जि हानं हिबाय् चबाय्
याय्थे छाय् सःता च्वंगु ? मासां स्वासां बिचाखी छाय् अप्पां कय्का
च्वंगु ? जिगु बिचाः मं छू छुका । हानं मसःतां छुयाय् ?
वइगु चिप जि । हुत्तुहुयाः नय् धुंकूगु चिपलप्ते जि । हुत्तुहुया
वांछोइतःगु धौ भ्यगः जि । जिगु हे मुखताला खःनि । जिहे निर्वुद्धि ।
जोवनया यांथ्यां मस्यूम्ह जि । वं उखेंथुखें चाःहिके यंकेवं वनीम्ह
गन्याम्ह जि । जालय् कयंकीम्हेस्यांला मरी तयाः महेकीका ? तर अय्
घाल धाय्वं जि जालय् कयं वनीम्ह गज्याःम्ह ।

प्याखं स्वः वनेगु धकाः सःतल । जि वइगु छेँ वना । क्वथाय्
दुहांवना । थय्क्क स्वया क क वला च्या
धकाः दाय्का च्वंगु जुयाचवन । ताङ्ग १२ ताः थात । वइगु व जिगु
मिखा घडी जूवन । जिपिं निम्हं वाल्लजुल । वं जितः स्वयाः वास्यां-
न्हिल । जि दिक्कजुल । थौ आसां द्यात । मेचय् पुतुं फेतुना । वं च्या
बिल । जि त्वना । वं पुतुपुतु स्वइच्वंगु खनाः जितः मछालापुसे चवन ।
व तीजक दन । जि लिक्क फेतुल । जिगु लहाः कस्सिक ज्वन । जितः
उकुस मुकुस दन । वं जिगु लहागु कत्तिक ज्वंगु खनां जि अजूचाल ।
छेलेला ग्यासेवल । म्ह जिरिङ्ग वन । चति भुसुभुसु वल । खापा ध्याम्म
तित । स्टोप भ्वारर च्यानाचवन । क क श्व
... छु ? जि अजूचाल ।

जिगु ल्हाःतय् वइगु ल्हाः नाइसे च्वंक च्वंवल । जितः छयें
न्हिलेमास्तेवल । जि स्याः रुवाः याना । व वास्यां न्हिल । जिगु ख्वालं
चःतिकन । आम्पा ... उफ ... सय्ले त्वःति । क क मखु
आःला यहेमयल । उफ यहे मयल धयां । सय्... चःतिहे वय् धुंकल ।
बिस्तारं याःसा धकाः । अथे तित्तुतियां जक जिइला । उफ यहे मयल ।
आः ... आः । घाःहे जूथे च्वं । आसे . आसे । जि वइत ऊंगः
लाय्थे वाथाक्क दनेत स्वया । तर जि असफल जुल । छु पहः त्याः ... ।
कासो घाःहे जूथे च्वं । लाजं ह्याउंसे च्वन । वं जिगु ख्यं छुं च्यूताः
मतः । सायद जि हालेगुहे वइत न्ह्याइपुसे च्वनला मस्यु । जितः जक
पुलुपुलु स्वइच्चन । जितः तस्सक स्यात । सहयाना सहाय् थाकुल ।
वइगु इच्छा धयां ज्यूला ? उफ ... आःला यहे मयल । करपिनि गुलि-
स्याय्धुंकल । जि ल्हाः भचा कसय्याना । चिरिक्क सः वयक चुरि
तज्यात । वइगु ल्हातय् जितः न्ह्याकेत स्वइच्चंगु चुरा त्वलय् जुल ।
वइगु चुरा न्ह्याकेगु इच्छा पुमवन । जित छयें ग्यासे वल हानं व तंचा-
इह्य खःला ? जित छुयाय् छुयाय् जुल । जिगु ल्हाःतं पुलुपुलु हि पिहां
वइच्चन । ल्हाः मना वथे च्वन । वं छकः जितः तुलुक्क स्वत । मानो
वइगु मिखा प्याःचाः मिखा थें ... । व हानं जिगु ल्हाः काचाक्क च्वन
म ... म . म ... मयः सत्यमयः । बरू जिहे न्ह्याय् । गबले स्वइत चुरा-
न्ह्याके नंसा धकाः । जिहे न्ह्याय् सय् ... । चुरा छप्पं जि लाकाकया ।
व वाल्ल च्वन । जितः नयथे स्वइच्चन । जितः मछाला पुसे च्वन ।
तीजक स्वइतर साला । ऊन मछिथे च्वन । थःगु ल्हाःतय् न्ह्यानागु चुरा
स्वइच्चना ।

वं जितः काचाक जवन । जि थारान्हल । जितः ग्यासेवल ।
 जितः उकुस मुकुस दन । वं कतिक जवन । कन कन कतिक जवन ।
 उफ... जि... जि । ववथाय् दुहां वइच्चंगु निभाः जिमित त्वःताः तापाक
 वने धुंकल । ववथाय् चुरा टुका छ्याल बिछ्याल जुयाचवन । च्याना-
 च्वंगु स्टोप सचिक फुनां पवाक सित । वइगु इलय् बिलय्या देछां जि
 चिप जुल । जि फुत । त्वनेफव त्वनां वान्होइ तःगु चुरोथ थुत्ता थें जि
 भुलुंदन । तर.. तर जि व सतिक वनेगु स्वया । तर व... जि नाप
 तापापा वना । छेँयापिन्सं जितः यक्व खँ ल्हात । थुकलं बिल । जिगु
 मिखाय् न्हिया न्हिथं ख्वबि बासं च्वंवय्गु यात । तर... तर छन्हु वइत
 जि छेँय् नापलाः वना । व जि खनेवं मि जुल । अय्लाः फुगु सिसि च्यूता
 मतः थें फुत वान्होइ हल । जि चात्तुवाः वन । वइत छकः त्वाल्यां स्वया
 छु धाय्गु साहस जिके मवल । वइगु ख्याः आसाकुमि पहलं छकः स्वया ।
 जिगु मिखां मचाय्कहे ख्वबि सुललल बाः वल । जि व छेँनं लुकुलुकु
 पिहांवया ।

छेँय् न्हि न्हिथं ब्वापि मित्याः जुयाः जितः कइच्चन । जि वाथा-
 वाथा कनाचवन । तर जि बिबस । जि मूर्ख । जि पवगिं । जि चिप ।
 ऊफ... .. जि सकस्यां मयःगु सकतां सकतां जुल । जिगु मिसा बुद्धि
 जितः छ्वंलात । जिगु जोबनं जि नाप धुँकासा म्हितल । न्हिया न्हिथं
 वइच्चंगु समस्यां जितः मलः जुयाः कइच्चन । बुलुं जिगु समस्या छम्ह
 नसंपाखें ववःजित । व नर्स पापात्मा खः । करकिगु वइगु जिन्दगि
 लित छ्वइम्ह व अपराधि खः । धिबायालागि थःगु स्वार्थया बलिदान
 याइम्ह । तर तर जिगु लागि लय् ? ऊफ स्वइत छु धाय् ?

जिगु इहिपाः जुल । जिगु छेँय् बाछाइबाजं थ्वल जि भम्चा जुल ।
जिगु इहिपाःया भ्वय् जुल । अयसां जि ग्याः । तर ... तर वइत जि
छाय् सःतेमाल ? जिहे निर्बुद्धि । जि मूर्ख । थ्व .थ्व खँ गय्यानां सी
वय्कलं ? व धइयूसा ? धाय् धाइ ? रोसनि जिम्ह, छन्त बियाहःगु
धाय् फइसा ? गबले फइमखु ... । हानं जिमिगु किपा । जिगु
पौ । हानं वं जित नापालानां लवः काय्गु खँ ल्हासा ? मखु ... मखु
थ्व गबले जुइफइमखु । थथे छांक्वय् च्वनाः न्या बच्छिकाय्गु स्वःसा ?
स्वय्का ... उगु इलय् जि याय्गु स्यूका ... स्वाय्से ।
स्वय् गय्जुइ ?

रोसनि आलबम ऊवारर खुत । वाथाक्क दन । दराज
ध्वाराक्क चाय्कल । माहायःया किपा कइखतं काच्याकुचु यानाछ्वत ।
कतांमरि कइखतं कुचाकुचा जुइक चानाछ्वत । रोसनिया मनं मनं खँ
वाय्कल ।

“सायद जिमिगु जीवनया इतिहास धका लुमंकेबोत स्वता
स्वतामछि ववसः तःगुजुइ । थ्व खँ वय्कलं स्यूसा ? जि थ्व छेँय् ...
... ऊफ ...” ।

रोसनि फुक्क धाराधुरु यात । ऊयालं फुत्त वान्छोत ।

खापा धाराधारा याःगु सलं रोसनि थारान्हल । चःति छकः
हुल । ध्वाराक्क चाय्कल । अय्लाखं धे धे चूम्ह थः भातः खनाः रोसनि
थारान्हल । रोसनि थः भाःतया ख्वाः स्वस्वं बिचाः यात ।

“थौ अय्लाः छाय् त्वनावःगु जुइ ? अय्लाःया बासतक्कं

मयःम्ह थो । थो ।" रोसनि थः भाःतया खना स्वस्सं ग्यासं
वयकल । तीजक त्हाः ज्वनां खाताय् ग्वारातुइकल । मिखा ह्याउंसे ।

"जि जि व मस्यायात मस्यासं त्वःतेमखु । व ज्यानमारा ।
व बगलीमारा । व खुं । जि जि । व्वकिस वःम्हथें वयकलं
बकय् सानाहल । ह्यायं ह्यायं खवल । जितः अजूचाल । अय्ला त्वनीपि
नं विभिन्न प्रकारपि दु । गुंम्ह खवईपि । गुम्हं म्हुतुलाइपि । छू ... छु ।

जिगु मन भाराभारा मिन । मांपिन्सं ताइभनं ग्यात । रोसनि
आः बालकं थुल । माजीया जालय् वयंम्ह थः भाःत खनाः अजूचाल ।
थो जि भाःतया दांप्वः ज्वनां हानं बिस्यूवन । थ्व खुतय् ज्याहे छु धकाः।
थुखें लुतय्यात । उखें लुतय्यात थुखेवल । धाइ मनूया जीवन हे
संधर्षमय् । तर जितःनं लुतय् यातनि । वयकः यात दांप्वः लुतय् यात ।
तर जिगु हेकाः हेकाः इज्जत लुतय् यात । अजीव मनूया जीवन ।"

रोसनि ग्याग्यां तीजक लाकां त्वकल । माजुम्ह व किजाभत
स्वाराक्क ट्वाहांवल । रोसनि थाथाक्क दन । नुगः छः भारा भारा
मिकाच्चन । ह्यायं ह्यायं खवइच्चंम्ह थः काय् खनाः मांम्ह पक्कच्चन ।

भाजु परमान्दया कविता पुचः

दन्त लुमंका

थौहे न्यानाः स्वयाविसं

मू- ३१५०

खने मरु मरु

[जिमिसं खनेमदय्क लिसः सुलाच्चंगु न्ह्यसः न्ह्यवयागु दु ।
लिसः बियादिसँ-छिगु लिसः पाय्छि जू मजू सीकेत पत्रिका पुइकु पुइकुं
ऊसँ गनं लिसः सुलाच्चंगुदइ- छितः तय्जु याय्त — सं.]

१ छम्ह च्वलेचा धाय् दुगुथासं २० मीटर तापाकक च्वं च्वंगु दु ।
वया गःपतय् १० मिटर ताःहाकःगु खिपः चिता तःगु दु । धयादिसँ
थः सिबय् २० मि. तापाःगु व धाय् गुकथं च्वलेचां आरामसाथ
नल जुइ ?

२. ३, ५, ८ लिटर न्ह्यंगु स्वंगः थल ज्वनाः छम्ह मनू मचिकं
न्याः वन । संजोगं व खुन्हु पसलय् छगू हे दापू मदें च्वन । आः
धयादिसँ पसलं व मनुखं गुकथं थःत माःगु छगू लिटर मचिकं
ज्वनावल जुइ ।

३ छम्ह बुराया प्यम्ह कार्पां दु । छन्हु जेठाम्हेसित प्यमुरी,
दातिम्हेसित स्वमुरी, साहिलाम्हेसित निमुरी, व कान्छाम्हेसित छमुरी
जाकि बजारय् मीके छोट । तःधिकःम्ह दाजुं गन गन छु छु भावं

मिल वहेथासय् उलिहे भावं मियाः नं बजारे लिहा वः बलय् प्येम्हेस्यां
उलि उलिहे दां ज्वनां छेँ लिहावल । श्व गुकथं संभव जुल ?

४ निम्ह मनुखं धुनिबेसि सच्छिगः सच्छिगः अँया निगू बोरा कुबियाः
येँय् मिइत बल । प्रत्येक बोराय् सच्छिगलं उपो मन्हचं । लँय् सच्छियाय्
चेकपोष्ट दु । प्रत्येक थासय् बोरां छगः छगः अँ मबीकं छोयाहइमखु ।
आः धयादिसँ फुक्क चेकपोष्टय् छगः छगः अँ बियाःनं येँ थ्यंकाः वहे
अँ नं गुकथं इमिसं लवः कालजुइ ?

५ गुलि खः उलि, उलिया उलि, उलिया बच्छि, बच्छिया बच्छि
उकि १ तनकि सच्छि- धयादिसँ व गुलि ?

अ धुनिक मिसिनं दय्कूगु
उच्चतम सवाः व पौष्टिकया निम्ति
सनसाइन पाउरोटी व केक
सदां

प्रयोग यानादिसँ ।

निर्माता- Suraj Bread
Patan Dhoka
Po. 21293

छन्तेल व इमिगु भाय्

१: १: नेपा: अधिराज्यया यँता (North) पाखे उप्पो जातित
घाइ थें मंगोलियन नश्ल व थिमाहा जातित हे उप्पो खनेदु ।
धबलागिरि अंचल्य् नं छगू जाति दु व जाति ख: छन्तेल ।
छन्तेल जातियात छँतेल व छन्त्याल नं धाय्गु या: । छन्तेल
जाति नं मंगोलियन नश्ल व इमिगु भाय् नं एकाक्षर खल:या
नेपाल-हिमाली कचा: दुने ला:व: ।^१ थ्व जातिया मनूतय्सं य:
पुर्खात जीनखानी व:गु धेंगु खँयात स्वीकार या: । जीनखानी
म्याग्दी जिल्लाया ला: ।

१: २: छन्तेलतय्गु त:धंगु वस्ति कुश्ने व गुर्जा गायागु नां काये बह:
जू । थ्व निगू गां नं म्याग्दी जिल्लाया तुं ला: । हानं ग्यास खर्क,
बौराखानी, मलाङ्ग, मल्का, पाखापानी, मलाभार, थार खानी
गांत म्याग्दी जिल्लाया छन्तेल जातियागु वगोवास याना

१. माली, इन्द्र : कीगु भाय् : कीगु खँव:-मां भाय् मूलुखा : १०९८
ल्या: ४६

वैच्वंगु दु । वाग्लुङ्ग व गुल्मीयागु सागाया वत्युङ्ग नं छुं वस्ति
 च्वनाच्वंगु दु । मुस्ताङ्ग जिल्लाया मंगल खानी नं खनेदु । थ्व
 तोताः मेथाय् छन्तेलतय्गु वस्ति खनेमदु । उकिं छन्तेलतय्गु
 मू व आदि थाय् धवलागिरि अंचलयागु म्याग्दी जिल्ला हे छः ।^२

२: १: छन्तेल खँवःयागु व्यूत्पन्न 'खनेल' खँवः नं जूगु खनेदु । छन्तेल
 जाति खानी म्हुइत साप हे सः स्यूपिं छः । थथे म्हुइगु ज्याय्
 थ्व जातियात सुनानं त्याके फइमखु । गुँइ छथाय् प्वाः खनाः
 म्हुया दुहाँः वनकि न्यासः खुसः कु ति वनेगु थ्व जातया मनूतय्
 निम्ति छगू साधारण खँ छः । थुकथं म्हुयाः गुँया प्वाथय् दुने
 च्वंगु लुं, नें व मेमेगु धातु लिक्का हयेगु हे थ्व जातियागु मू
 व्यवसाय छः । हानं गुँइ दुने म्हुयाः लः हयाः सिचाइ यायेगु नं
 थुमिगु छगू बांलाःगु शिप छः । छन्तेलतय्गु वसोवास खानी
 दुथाय् जक खने दुगुलिं खानी नापं थुमिगु सम्बन्ध दुगु खनेदु ।

२: २: छन्तेलयागु नां ह्लापा छु, व आः अनुसन्धानया विषय तिनि ।
 खानी म्हुइगु जाति जूगुलिं थ्व जातिया मनूतय्त्त आरोपिय
 परिवारया भाय् नवाइपिसं 'खनेल' धायेगु यात । लिपा खनेल
 >खँतेल>चँतेल>छँतेल>छन्तेल वा छन्त्याल जू बल । 'ख'
 आखः छत्थु 'छ' य् हिला वःगु मखु थथे हिला वनेत छुं ई काःगु
 खनेदु । नासिकयूभूत (nasalised) रूपया स्वर वर्ण व

२. माली, इन्द्र : "छन्तेल एक परिचय" : आँखिऊयाल : भैरहवा :
 वर्ष १: अंक २: २०३०

अनुनासिक (nasal) व्यञ्जन वर्णया वत्थुइ साहचर्यं विना हे
उत्पन्न जुइगु भारोपिय भाषाय् भाषालं वसुत दु ।

२: ३: छन्तेल < खन्तेल खँवःयागु अपन्न श धँगु चवय्यागु वसु नं बांलाक
वयना व्युगु दु । हानं छन्तेल खँवःयागु मू खँवः थःगु खलःया
खँवः मजुस्ये भारोपिय खलःयागु खँवः खः ।

३: १: थ्व जातिया मनूतय्सं थःत छगू स्वतन्त्र जाति कथं ल्याः तयगु
पाखे उप्पो येकाचवंगु दु । वास्तवय् थ्व छगू जाति खः मखु
धका क्वछिना छ्वय् थाकु । हानं छन्तेलत पल्टनय् भर्ना जुइत
थःगु जात छन्तेल मच्चस्ये पुनः च्वयेगु याना वयाचवंगु दु ।
पुनः धका च्वय् वं तुं थ्व जातियात मगः जात धकाः धाय् नं
थाकु । छायाधासा नेवाःतयसं ह्लापां राणा इलय् पल्टनय् भर्ना
जुइत थःत नेवाः जात मधासे नगरकोटी धकाः च्वकीगु याना
वःगु खनेदु । थ्व ला पल्टनय् भर्ना जुइगु छगू चलाकी
जक खः ।

३: २: भाषागत मिखां स्वयंबले गुरुङ भाषा नाप उप्पो सतिगु खने दु ।
नापं थकाली व मगः भाय् नाप नं साम्यता खने दु । थथेतुं
तामाङ भाय्नाप नं खने दु । भाषा कथं स्वयंबले तामाङ व
छन्तेलयागु सम्बन्ध क्वातु तर नृतत्वशास्त्र कथं पूर्वक अनुसन्धान
मजुतले क्वःछिना छ्वय् थाकुइ । छन्तेल जाति मगः जातिया
छगू कचा खः । थ्व जातियात भारोपिय भाषा भाषीतयगु
प्रभावं याना व थः जाति नाप तापाक च्वन, काला-बिला
मयास्ये च्वये माःगुलि लिपा थुमिगु भाषाय् भारोपिय भाय् नं

संक्रमण याता हल । गुकि याताः छगू न्हगु रूप काल थ्व हे रूप
वर्तमान छन्तेल भाय् खः ।

४: १: छन्तेल जातियागु भाय्यागु ह्यापायागु रूप सार्वनामिक खः गुगु
'सिन्कारो' "सिन्को" आदि खँभाय् नं वयं । तर आः वयाः थ्व
भाय् असार्वनामिक रूप कयाः हिला वयाच्चंगु खने दु । "ना
घिरा मया लाम" थें ज्यागु खँभाय् यागु संयोजन थ्व खँयात
अरु प्रमाणित याता न्यू । छन्तेलयात थथे हिला यंकिगु देन
थकाली व गुरुङ भाय्यागु खने दु । आः वयाः मगः भाय्यागु
भाषिका कथं थ्व भाय् लाना च्वंगु खने मदु

नेपाल भाषा	छन्तेल भाषा	मगर भाषा	थकाली भाषा	गुरुङ भाषा
मिखा	मी	मिक	मि	मी
ह	कान	चारीजाङ	आंग	कहो
ख्ववि	मिलिम	मिकडी	मिकी	मिगली
मि	मिइ	म्हें	मि	मिइ
खि	किली	बैन	की	क्ली
ह्याय्पं	ह्लाः	मेनकेप	नअ	ह्लेपे
खिचा	नक्थू	चिउ	नकु	नाकु
खँ	ताम	कुरा	कं	ताम
लुखा	माराक	गालाम	आखा	आ
छ	घि	नाङ	ध्यहाङ	घि
ब	च	होसाइ	च	च

ल	वयाम	लाम	व्हयाम	वयां
हवाः	सुम	डेर	सुड	सुं
श्व	चु	इसे	चु	चु
ह्लाः	या	हुट	यां	यो
महु	आरे	माले	आरे	आरे
चा	सा	का	स	स
सिमा	धुंग	बोट	धुं	धुं
हृगु	छार	नया	सम्प	छारा
प्वाः	फो	मितुक	फो	फ

४: २: आ: खंभाय्या संयोजन स्वये

ने. भा. :— राम हाकुस्ये चवं		सीता हाकुस्ये चवं
छं. भा. :— राम काल्चे मु		सीता काल्ची मु
म. भा. :— राम कालो ले		सीता काली ले
थ. भा. :— राम ल्माड मु		सीता ल्याडस्या मु
गु. भा. :— राम डग्या मु		सीता डग्या मु

गुहड भाषाय् माजा: व बाजा: पाना चवंगु खने महु । तर
 छन्तेन भाषाय् माजा: लय् 'ई' कार छ्यले जूगु खने दु । तर
 गुहड भाषाय् मा जा: व बा जा: लय् पाना चवंगु खने महु ।
 थकाली भाषाय् माजा: लय् 'स्या' प्रत्यय हना चवंगु खने दु ।

४: ३: ने. भा. :— छन्त जि मतिना याना		जिगु छेँ छ वने ला
छं. भा. :— डा घिरा मया लाम		डय् घिमड घि ह्यामे
म. भा. :— डे नाडके जाक लाड		डाकु डौ इमाड नुडवनीत

थ. भा. :—	ड ध्याडरी मया लमु		डय् धिह्मी ध्याड ह्यव
गु. भा. :—	ड किलाई मया लाम		ड ध्येरी कि ह्यामु
ने. भा. :—	व हाली		व हाली मखु
छं. भा. :—	च कराम		च आकरम
म. भा. :—	होस डाकले		होस माड आकले
थ. भा. :—	च कइते मु		च कइ आतेमु
गु. भा. :—	च कराइ दिम		च अकराइ दिम

५: १: खँय् भाय्यागु 'मा' प्रत्ययया लागि छन्तेल भाषाय् 'ड' छ्यले माःगु खने दु । हानं छन्तेल भाषाय् नकारात्मक कथं 'आ' प्रत्यय बया च्वंगु खने दु ।

५: २: च्वय्यागु खँभाय् कथं छन्तेल भाय्यागु स्वापू गुरुङ भाय् व थकालि भाय्नाप उप्पो खने दु । अय्नां थ्व भाय्ताय्गु थ्व भाषिका मखु । गुरुङ भाषा व थकाली भाषायागु स्वापू ववातु थें थ्व भाषातय्गु नाप छन्तेल भाषायागु स्वापू ववातु जूगु खने दु । थ्व ला एकाक्षरी खलःया भाय्ताय्गु दथुइ दइगु छगु चि खः ।

५: ३: छन्तेल व मगः भाषायागु समानता छता खँय् खने दु व खः भारोपिय भाषातय्गु कचि प्रभाव । छन्तेल भाषायागु "धाराव" खँवःयागु व्युत्पन्न माला बनेबले भारोपिय भाषायागु 'धारा' जुया वइ गुगु खँवः संस्कृत भाषां नेपाली भाषाय् व नेपाली भाषां छन्तेल भाषाय् दकले यूने व्यञ्जनागम जुया च्वंगु खने दु । अर्थेनु छन्तेल भाषायागु 'ढोलवा' यागु मू रूप 'ढोग्नु' खः ।

हानं छन्तेल भाषायागु उडिम > उड्नु व लेखिम > लेख्नु पाखे
 वःगु खने दु । छन्तेल भाषायागु जोडिस्यो, मन्थी नं अथेतुं
 हाहां वया च्वंगु खने दु । छन्तेल भाषाय् थुकथं प्रभाव लाः
 वःगु या मू कारण विभाषीतय्गु नाप उप्पो स्वापू दयाः खः ।
 भारोपिय परिवारयागु थ्वेत लाना च्वंगु प्रभावयात विचाः
 यावेबलप् फिई लिपा थ्वंगु रूप, ध्वनि व अर्थतत्त्वय् भारोपिय
 खलः थें खने दः वंगु छुं शका मदु । हानं छन्तेलतय्गु थः गन्य
 प्रति मतिना ह्यो जूगु व विभाषा प्रति उप्पो धेचुला च्वंगुलिं थ्व
 माय् न्हना मवनि नं धाये मफु ।

५

श्री ५ महाराजाधिराज
 वीरेन्द्र वीर विक्रम शाह देव
 सरकारया
 ३४ दँ बुदिया लसताय्
 वसपोलया ताःआयुया
 कामना याना ।

होटेल क्रिस्टल, काठमाडौं याक ट्राभल्स एण्ड टूर्स, काठमाडौं
 न्यू होटेल क्रिस्टल, पोखरा क्रिस्टल उलनइण्डष्ट्रिज, काठमाडौं
 होटेल सिद्धार्थ, काठमाडौं भीमरत्न हर्षरत्न, काठमाडौं

लक्ष्मीप्रसाद खाद्यमि

छगू कान्ति

छगू कान्ति

जुयाच्चंगु दु ।

हाकुगु तपुलि पुनाः

दसि मदुगु ख्याचो बीपिं

ख्युंगु दवू कुनय सुलाः

खचु बीपिं - दे थुवाःत खनाः

इमिगु हाकुगु ख्याःपाः उलाः

लिच्चः पिकायूत

थन- कान्ति जुयाच्चंगु दु ।

५

-अशोकमान सुछाधर

भ्रान्ति

करर हागु करना तोताः

करर हागु फोहरा माः जुयाः

गन दइ थन सान्ति

यला भ्रान्ति खः भ्रान्ति ।

५

- २५ -

—एन. वि.

छपु मुक्तक

निभाः बीवं

आकासं

धःगु धुकू चाय्की

— इल्ल नगूत खने दइ ।

धःगु चःति

आकासं

मोज याःगु खनाः

— पृथ्वी ही चाया वइ ।

—योगेसबहादुर श्रेष्ठ

न्हयलं चायेकी

स्याः नुगःया घाः

थमं बाहेक

सुनानं इनाकाः वइ मखुगु थुइकाः

न्हयलं चायेके माःगु दु-

मां भाय्पा विकास

मीसंहे याये माःगु दु ।

सिखार

धकि उलावंलिसे खने दइ नामं जकगु ववथा । लिउने अंगलय्
घःतय् इल्ल किपा । दबूया खवकुनय् धेय्-कुसि न्याकाः फाताफाता
पुलाच्चंम्ह-जगतमान । जव कुनय् 'घुरंर घुरंर' न्ह्योसःया धूनय्
घत्तावाना च्वंम्ह-भगतमान ।

भगतमान- घुरंर ... घुरंर ... सुस्स् ... घुरंर सुस्स्

जगतमान- (फात्ताक्कपुली) आया बा... .. यो बायो ! ... हानं

न्यात । हानं न्यात धया ? क क क S S आया .. ।

थ्वइत थ्वइत थ्वइतला थ्वइत का कुसि ! (पतिचाय्

गिलिगिलि यायां) यो बाः .. कुसि छम्ह स्याये न्हां ?

भगत- (न्ह्योसुलय्) उऊँ ... स्याः स्याः पंचमाः पाप घुरंर
घुरंर ।

जगत- (अबुयात छकः पतिचाय् छकः स्वयाःलि) कासा कुसि
महाराज जि छुं मसिउ ... छपिन्त स्यानाः पंचमाः पाप फये
म्हाः बा । (छनी न्ह्यो चचबुक न्याइ) आया हानं न्यातका

छु आ: ... । न्यात धया ! का स्वः का पवं पवं हे गात ।
आया ... जिमाया कायसा जि थ्वइत थ्वइत । ग्व मेणिन
ग्व ? सांचवसा मस्याये (लासा तःलं पचुका लिकाइ, लंचा
थकाइ, बन्बुक थें जवता: न्ह्यज्याइ) वा सु भेरे जुइ ?
आइज त सामु !

भगत- अय् सुस्स् ... अहिंसा परमोधर्म ... राम राम राम ...
घुरर सुस्स् घुरर सुस्स् ।

जगत- थन म्हछम्हं नीलदाम छं खालि राम राम मखु स्याना हे
बियेगु (तुती छ्वाकी 'छ्वाय्क्क') (न्ह्यासय् पति जुइ फू फू
याना: ख्याइ न्ह्यासं देखचिलि मखु) (न्ह्यासय् छ्वाकी,
मिखाय् लाइ) आपु s s पुत बा बा सित बा बा यो बा
यो बायो ।

भगत- (बाका:ततं बुलुहुँ दनालि) शान्ति ! ... शान्ति !! ...
शान्ति !!! छुकिया भ्रान्ति ?

जगत- भ्रान्ति मखु बा क्रान्ति ।

भगत- क्रान्ति ! जिगु छेय् क्रान्ति !!! राम राम राम बुद्ध बूगु
हिन्दू देशय् क्रान्ति ! व नं भगतमान छेय् !!

जगत- आया न्यात धया छु थ्व धँय् लाकि कुसि सुल्लल्ल ...

भगत- धुं न्या:गु मखु भालुं न्या:गु मखु । जाबा धँय् छम्ह कुसि
छम्हसिनं न्या:बलय् थथे त्वा: थ्वक्क हाले मा:गुला हं ! वनं
ककिया छेय् दा:वि धँय्-कुसितसे न्यागुसां थथे हालेगु नं

ठीक धायेका । आः थःगु छेय् वनं थःहे द्यना च्वनागु
ववथाय् दाःपि धेय-कुसि न्यातं थय् त्वाःथ्वक 'आया' आया
धकाः हालेत मछा मजूला धेगुका? !

जगत- न्याःगु मखंलाते जिम्त ! ग्वःक ग्वःकः । तुती न्यात सह-
याना, खम्पाय् न्यात, प्वाथय् न्यात, छाती न्यात अलय्
छु यायेलय् ?

भगत- छुं नं याय्गु मखु । सुम्क राम श्याम धका धायेगु धेय्
जूसां थःगु लँ लिना वनी, कुसि जूसां थःगु लँ लिना वनी ।
अज्ज पति जूसाला तुइई S S म्ये न्यंका वनी म्ये ।

जगत- खः म्ये न्यंका वनी छकःजक 'तुइई' हाः बलय् ला न्हाय्पंया
पिलि गुइथे च्वं । धसं न्याइबलय्ला मचाय्क हित्वनीगुका
कुसि न्याइबलय्ला कात्तक न्याइगु धयां भचाहे मायायाइगु
मखु धयां । कासो (पतिचाय् ज्वनाः) स्यातका थ्वइत ... ।
यो वा थ्व कुसि छम्ह स्याये न्है धाले बा स्या धाले ?
कास्वः का बिसिहे वन ।

भगत- वनी छाय् मवनी पापीया ल्हातय् सु च्वनी न धेय् च्वनी,
न कुसि च्वनी !

जगत- आया आयाबा ... ।

भगत- अज्ज आया आया धकाः हालाला छ (ल्हाः लंम्हुयाः)

जगत- न्यात मखंला ले जिम्त ।

भगत- न्यायेवं आम्हे 'आया आया' धका हालां जीला ? 'राम'
'श्याम' 'विष्णु' धकाः हाले मफुला छ !

‘राम श्याम, विष्णु विष्णु’ धका हाःसा न्याःगुनं चाइ मखु
स्याःगु नं चाइ मखु ।

जगत- तसकहे न्यातका दः भचा भचाजक न्याःबलय् ला वावकुछिनाः
सह्याना नि जि । हीसे हीसे च्वंक हे न्यात ।

भगत- न्याइ धया न्याइ धसे कुसि मन्याःसा सुनां न्याइ ! छन्त
जक न्याःगु ला मखु नि । जितः ँ छन्त स्वयाः पचवर
अठवर न्याः । अयसां जि छ थें महाला कि हाला ?

जगत- अलय् ! बायात न्याइबलय् छु यायेगुलय् बा ?

भगत- छु यायेगु धयाला ? मिखा तिसियेगु राम श्याम श्याम राम
धका हालेगु । कास्व जितः नं न्यात राम श्याम श्याम राम
विष्णु विष्णु (ल्हाः सुर्वा दुने थ्यंक दुत व्छया) अहो ! छपि
गुम्हपत्तिइ प्राणी थें प्रभु । अहऽ धंस महाराज ! ध्ये पभु
जि छुं मसिउ पभु । छःपि छःपिनिगु लेंय बिज्याहुने । कास्व
अय जाग्वारा सुलुलुलु लुलु (पतिचां सुयाः) वं लाकि मवं ...

जगत- (वं ध्ये छ्येनंक्वाना च्वनी)

भगत- अलय ... (सुलुपुया) सु S S S राम S श्याम S विष्णु S
छपि हानं गुम्हपत्तिइ प्राणी थें पभु । प्रतक्ष्य जुया
बिज्याहुने । अहो कुसि महाराज ! छल्पोल नं छल्पोलयागु
हे लेंय बिज्याहुने । कास्व कास्व कास्व (तिक तिक न्हुया)
का का का वन मखुला पाकः ।

जगत- का हाकनं आ ... राम श्याम श्याम राम विष्णु विष्णु
तारेमाम् कदणामय जन्माद्यः चाकुबाद्यः ।

भगत- श्याबास पुता श्याबास (लपुतायी) (लिउने सुषुका तःगु
खनी) अय् छंगु लहाती छु पुता

जगत- छु नं मखु बा, छु नं मखु ।

भगत- गय् छु नं मखु धंगु (लाकी) । राम राम राम राम का आः
छुयायेगु काः । जिगु छेय् मिसिन ! ... गन !! हतियार !!!
ज्यान कायेगु पतिइ । जि थन म्हय् दाःपिं सि छम्ह धकाः
मस्याना, ससि छम्ह धकाः मस्याना । थ्व बतमास ववथाय्
दाःपिं धेय्-कुसि स्यायेगु मिसिन ज्वना च्वंगु ! राम राम
राम हे भगवान् तारेमाम् छुं छुं हे मसिउ पभुं । सा
स्याना हत्थ्या मसिउ पभुं । जितः क्षमा याना बिज्याहुं
पभुं । जि काय्यात नं क्षमा याना बिज्याहुं पभुं । का का
का तये यंकि । गन कया हयागु । तये यंकि । छु आताहां
च्वना च्वनागु । मताःला छं । न्हि जि थ्वइत- स्याना बिइ
ला कि छु !

जगत- कु...कु... कुने ववथाय् च्वंम्हं बिउगु ... ।

भगत- व लान्ताचां बिउगुला ... ! सःति वइत सःति (गतांचा
ज्वना हुतन्चानका छ्वइ) काका जिगु छेय्या वया यत्थे ला ।
धेय् दुसा जिगु छेय् दतका । कुसि दुसा जिगु छेय् दतका ।
(लान्ता लिउ लिउ तयाः जगत दुचाइ) छं ला खूब अति
बुद्धि बिलनि बाउ लान्तां । धेय् स्यायेगु कुसि स्यायेगु पति
स्यायेगु ।

लान्तां- (बास्या बास्या न्हिलाः) मखुऽ गन जि अये स्यायेगु सिइगु

अति बिड धकाः कका । धँप्-कुसि मदइगु सकाः कका ।

भगत- धँप् दतं छन्त छु पन लय् ? धँप् दत धकाः छन्त बाः बरे मयाना । कुसि दत धका छन्त बाः बरे मयाना ।

लान्तां- कक कक कक जि गबल्य् बाः बरे यात धयालय् कका । घसंन्याइ हि पाःजुइ । कुसि न्याइ ला पाःजुइ । पति न्याइ न्ह्यः पाःजुइ धका सका कका ।

भगत- बराः अति बिउ वइ । छिमि ब्वाया पासाःपि जि सिउला ! हि पाः जुइ ! ला पाः जुइ !! न्ह्यः पाः जुइ !!! हि पाः जूसा मभिगु पतिइ हि पाः जुइका । ला पाः जूसा प्याथःगु पतिइ ला पाः जुइका । न्ह्यः पाः जूसा संन्ह्यःगुपतिइ न्ह्यः पाःजुइका थुकिं न छंगु छुं पाः जुल । न जिगु छुं पाः जुल ।

लान्तां- पाः जुल कका । यक्को हे पाः जुल । आ न्यात चासुवल घाः जुल । आ न्यात चासुवल घाः जुल । उखें घाः जुल थुखें घाः जुल ज्या पाः जुल ।

भगत- स्व बाबु लान्तां ताःहाक खें मसिउ जि । थये मिसिन मासिन ज्वनाः जिगु छेँप् बालं च्वनी मखुका छ । कि मिसिन त्वःति कि क्वथा त्वति । जितः लिबाय् धुंकल । पशुपति बने त्यल जि । (सरासर बनी)

भगत- छु याये का लान्तां दाइ छितः बाः नं थन तइ मखुत ।

लान्तां- तत्तले च्वने मतलाकि बने । स्वस्वखंकं थपाच्च धँप्-कुसि वायांवायां दाय्कानं सुम्क च्वनेगु ला ?

भगत- छुयायेगु ले आः ?

लान्तां- सिखार यायेगु का सिखार (पचुकां छ्वाकी)

जगत- खः खः नु जुक्की मारो । छम्ह छम्ह दत्तले मारो । उछु
उछु थ्व थ्व थ्व दांगराम्ह न्हाचः न्याम्ह हः खाइस् । अय्
घनाकम्ह घनाकम्ह ।

लान्तां- ग्व ग्व गन ?

जगत- उका उका काका सुलुलुलुलु अंगलय् अंगलय् का छःयालिउने
सू वन ।

लान्तां- तसवीर लिकालय् छकः ।

जगत- म्वाल छःया शरणय् वंम्हसित त्वःता बिउ ।

लान्तां मजिउ छम्हसितनं त्वःते मजिउ । अंस दत्तले वंश दइ
धयागु मसिउला छं ? मौकाय् पुसा हे न्ह्यंका छ्वधेमाः ।

जगत- छःया शरणय् वन मखंला व !

लान्तां- छिन छिन कि न्याइपिं मछिन मछिन कि शरणय् ब्वाइपि ।
थिम्त त्वःतेगु ला । बि लिका तस्वीर ।

जगत- कासा का जुजूगु जुइ । छ्वाकि मारो जुक्की जुक्की उखे
उखे थुखे थुखे थ्व थ्व सिखार ।

(जगतं वयवयं वनी, लान्तांचां छ्वाकु छ्वाकु वनी ।)

जगत- (वसतं पुना बइ) अय् अय् अय् मत्यः मत्यः मत्यः राम श्याम
राम श्याम ।

लान्तां- परमधाम परमधाम (छ्वाकातुं वनी)

भगत- खँला न्यं आसे धया खँला न्यं आसे धया खँला न्यं (पचुका
लाकेत सनी) (पचुका छ्वाकातुं च्वनी- इतिमिति कंक
हवाल्य साइ भव्य भव्य कनी भारावक गवतू वनी, पचुका
वासः ह्वसातुं च्वनी) ❀
(श्व ह्यालः 'बाल बिनोद' कार्यक्रमस हितेधुंकूगु खः)

खने मरु मरु - तयजू

१. च्वलेवा च्वंगुथासं घांय् २० मि. तापाःसां कीताना तःगु थासं १० मि. जक तापाः ।
२. ३ लिटर न्ह्यंगु थलं ५ लि. न्ह्यंगु थलय् निकः अथवा ८ लि. न्ह्यंगुलिइ स्वकः जायकल धाःसा ३ लि. थलय् ल्यं दुगु सचिकं १ लिटर जुइ। २३
३. तसकं न्ह्यंगु थासय् वनाः ११ फाया छतकाया भावं व वंगु थासय् वनाः फछिप्रा छतकाया भावं मिल । १२
४. न्येगू चेकपोष्ट पुलेधुंका इमिसं थःके दुगु अँ छगू हे बोराय् प्वंकल ।
५. ३६ ।

तयजूया मेगु ल्याः
भाजु गिरिजाप्रसादया
पूधाः प्याखं
बास्वा छे

श्री ५ त्रिभुवन जयन्ति

व

राष्ट्रिय प्रजातन्त्र दिवसया

ल

स

ता

य्

सकल देसवासि पित्त

भित्तुना ।

चितवन कोइ नेपाल (प्रा.) लि.

फोन- १५२२४

१३८१५

३४३ प्लुखा त्वाः

काठमाडौं - ८

सीके माःगु खँ

Hale Observatony च्वम्ह भाजु एस्ट्रोनमर चालं
कोवालं हालहे सनिया Orbit य् छगू Object चाःहिला च्वंगु खंका
हिल । थ्वया १०० माइल डाइमिटर दु । सूर्योयात न्ये दैय् छचाः
चाःहिलोगु थ्व Object सूर्यो थासं ७९,०००,००,००० निसं
१,७५,०००,००,०० माइल तापाः , थ्व Object सूर्यो थासं तापाइ
बल्य् अरुणया Orbit य् व सतिइबल्य् सनिया Orbit लिबक
लाः वः । अंग्रेजी थुकेया नां Chiron (बाम्ह मनू, बाम्ह सल) तःगु
दु । Chiron धयागु सनि व अरुणया दथुइ लाःम्ह द्योया नां खः ।
तर वैज्ञानिकतसे थुकेया नां Object Kowal तःगु दु ।- थ्वइत
वैज्ञानिकतसे न्हूगु ग्रह धकाः अनुमान याःगु दु ।

४ नोभेम्बरय् लण्डनं छगू न्हूगु पत्रिका पिदन । गुके मनूतय्
दयी हलचल पिब्वल । छाय्कि उके समाचार मदु, खालि जानकारी
व मनोरञ्जनया कोलम जक दु ।

मिलाया घटबढं ज्वारभाताय् नं घटबढ याइगु शक्ति दु । कीगु
म्हया बनावटय् छगू मू तत्व लः नं खः । उके मिलाया घटबढं मनूया

त्वय्यागु दबाब नं घटबढ जू । थव खँयात हालहे अमेरिकाया वैज्ञा-
निकतसे प्रमाणित याःगु दु । इमिगु धापूकथं पुन्हि खुनु मेबलय सिबाम्
त्वय्या दबाब, मानसिक तनावय् बृद्धि जू । इमिसं छगू प्रयोगय् दद म्हे
मुट्या त्वय् दुपि मध्ये ६६ म्हे सित मेबलय सिबय् पुन्हि खुनु त्वय्
तत्त्वः जूगु खंकल ।

अमेरिकाया क्यालिफोर्निया विश्वविद्यालयया अन्वेषकतय्
धापूकथं निकोटिनं (घुस्रपानय् दइगु छगू तत्त्व) पुलांगु व न्हूगु मेमोरी
(तुमन्ति) विपरीत प्रभाव लाकि ।

卐

राष्ट्रिय प्रजातन्त्र दिवस

फागुण ७ या

लसलाय

सकल देशवासि पित्त

भितुना ।

टण्डन एण्ड कंपनी

बत्तिसपुतली, काठमाडौं

फोन १२६७२

थः बी नाप

(राजकुमार कुंभज हिन्दी नवलेखनया छगू न्हंगु हस्ताक्षर छः ।
बयकया कविताय् भारतीय ल्यायम्हे पुचःया मनस्थिति भावना व
दृष्टिकोण लू)

जिन्मेदारीया कु लः लहाये मत्यःनि
आवंनिसें ।

जि न्या लायेगु तोतेगुला

न- गाँलय् तयगुला

थःगु छथों ।

कुसा

बलात्कार व हत्याया खबर

जि लिपा बने । आः यात

लाप्चाया उन व थिपा (स्पर्श)

गुँपाखे छयेगु मसदु जितः

दुर्यटना तयूगु अन्तहीन खयाच्यलय्

म्हतेमानि जि । थःगु मतिना न्हयथनाय्

जिम्मेदारीया कु लः ल्हाये मत्यःनि
जितः चकलेतय् हे लिमलानि
लोमंका ग्वर गथे पवने जि
आकाकां गूगु गंजिया मुआब्जा !

ध्व दक्वं माकःतय्गु इन्साफय्
म्वालका बैसला दत
आःगु लः व च्यानाच्वंगु न्हयसलय्
तःधं छुइत ।

नयागु तरवार संकेसिके न्हयो
धौछि संकेव्यु हेकतंया तरवार
छुं भचा लिपा

धःगु जि-दगीया सच्छी दँ पू वंकेत्यंगु दु
जिमि वाज्यां

वं थाय्ला त्वतके व्यु
अले ल्वायेमाःसा ल्वाये युध्द
मासा जुया नं विइ बुध्द ।

खः हथासं थुलिमछि भारी कुबिके मत्ये
न्हि न्हि जि खानाच्वने मायेक
ग्याय् व दाच्ची

अले- सहरया म्हमस्यूपिं साहुतय्सं नं
जिके न्यने मायेक कविताया उसायँ ।

(भाय्हयूप- इन्द्र व बुद्ध)

श्री ५ त्रिभुवन जयन्ति

व

राष्ट्रिय प्रजातन्त्र दिवसया

ल

स

ता

य्

सकल नेपाःमि पिन्त दुनुगलं

त्रिभुना-देवाना

गोल्छा उलन प्रा. लि.

बालाजु, काठमाडौं

फोन- १५५८८

पालापिलि

मिहगः म्हीग सिके थौ

पल्पसाया ववथा गाकं यच्चु ।

स्वय् हे रुम्ह भौमचा दुहां

वडगु ववथा थें । ववथा स्व स्व

पल्पसायात र्हेपु ताल । यच्चु

जिसे ऊं यच्चुके मासे वल । हानं

व्याववय् च्वंगु तुफि कयाः

मतरऊजाया छःने छःने वंपुया

यंकल । धू हे पिहां मवः । अय्नं

वंत लुमधं । लुखाया न्ह्योनेसं च्वंगु चारपाते लिकाल । पिने यंकाः था

वा यात । मत पञ्जलय् यखाल । हानं ववथाय् तुं दुहां वल । लुखाया

व्याकुनय् मुंका तःगु धू श्वं छपातय् मुन । एवः चित । फुत्त पिने

शान्ठवत । चारपाते दुत हयाः न्हापाया थासय् लात । छकः चाकः छि

मिखा व्वल । धू व्वयाः दराजय् थाना च्वंगु खन । मुम्क च्वने मफुत ।

भ्वाथः छक् कयाः च्वत्यंक हुया छ्वत । लिक्कसं च्वंगु न्हाय्कें न
 हुत । यच्चुसे च्वन । क्वथा यच्चुसे च्वं लिसे लय् लय् ताल । अथे हे लय्
 ताःम्ह पल्पसा, यच्चुगु खंसेलि गय् सुम्क च्वने फई । बलला बलला धैय
 छकः छकः पति ऊयाः पाखे ब्बां वनी । हानं दुपिइ । सुम्क च्वने फुगु
 छ हे मछु । नुगः खुदुल खुदुल । सकलें वंगु आः मछुत । पल्पसा
 व वने धका बिचाः याःगु खः । ब्वाजुम्हेस्यां 'म्वाल छ्ये' स्वैपि सुं मछु
 धाःपुलि वं नवाय् मछाल । याकःचा वैत तया काः वंपि ताउ जाये
 पुंक्त । लिथ्यंगु मछुति । सखे थ्यं हे मथ्यंनि जुई । गनं लिथ्यनी छ्ये ।
 पल्पसायात ता आः हे लिथ्यंके माः थें जुइ धुं कल । ख्वाः स्वय् हथाय्
 चाः थें । नय् थें, गय् थें । हथाय् नं गय् मचाइ । खुदें खुदें मछि
 बायाः च्वने मासेलि, सुया जक नुगः तय् फई । अछ बिहा यानाः
 गुलिचां मछुति बले निसें बाया च्वने माःम्ह पल्पसा !

तर थौं डाक्टर ब्वं वंम्ह पल्पसाया भाःत राजा लिथ्यनीगु ।
 लय्ताः डीक पल्पसा । चं चं धाः । न्हाय्कैया न्होने दं वन । वं
 यत बांमला मताल । नुगल्य् खें लुइकल- "हानं वं बांमला धाइला ?
 गय् बांमला धाइ ?" पल्पसां थः थम्हं तुं त्याकल । बांमलाम्ह नं मछु
 पल्पसा । बांलाः ! राजां तोता वं बले सिकें आः यक्व बांलाः पल्पसा ।
 अछ न्हापा सिकें यक्वों बुद्धि जाय् धुं कल । आखः सये धुं कल न्हापा
 सिकें । राजां तोता वं बले म्याट्रिक जक पास जूम्ह पल्पसा, आः वयाः
 बि. ए. पास याय् धुं कल । हानं व सेपि मिस्त स्वयाः छुके नं म्हो मज्ज ।
 बलाक उत्तालं । ज्या सः उत्तालं । मसः धैगु छुं मछु । लँ सुइ सः
 मुइटर याये सः । अकें सकस्यां यः पल्पसायात ।

पल्पसा न्हाय्क न्हचोने च्वंगु मेचय् पयात्त फेतुल । सँ पयेन ।
 ककीचा काल । क्वायँ क्वायँ सँ छ्येन । अम्बः चिकं ल्हाती कयाः
 सँ थात । हानं ककीचा कयाः सँ छ्येन । चत्त च्वंक सँ मिले यात ।
 कं त्वइसे च्वंम्ह पल्पसा । ल्यासेया ई । धात्थे सुं अप्सरा खःला थें ।
 सायद राजां म्हसिइके तकं थाकुइ । कलाः खलाः धकाः ववःछिइ तकं
 थाकुइ । खुदँ न्हचः तोता वनाम्ह खःला मखुला जुइ । पल्पसां थःगु
 सभाः ज्या सिधयेके धुंकल । दन । टेबुलय् तया तःगु घडी मिखा व्वल ।
 प्यताः थाइन । चिट्ठी न्हचथना तःगु लुमंकल- चार बजे एयरपोर्टय्
 लाय्ण्डोङ्ग धाःगु । तर फय्खःया सः वं मताःनि । क्वालय् वन । आकाश
 पाखे मिखा व्वाकल । फय्खःया सः तायेके मफु । सायद वं मतालला
 मस्यु । बिचालय् दुवाला च्वंम्ह पल्पसां गबलें छु मती तःसा गबलें छु
 मती तया च्वन । वंगु मन स्थीर जुइ मफु । वयेवं थय् याय् अय् याय्
 धंगु मती तल । मत्ती खँ लुया वया च्वंगु वं तुं मचाल । हानं खँत
 फय्लिचा थें फन फन चाहिकल-

'वयेवं छकःला गय् महायेके । याय्गु स्थूका । हानं यानां नं
 छुयाय् । नकतिनि वइम्ह, तँचाल धाःसा... ! गय् तँचाइ ? हानं उखुनु
 चिट्ठिइ च्वया हःगु नं स्वरे । भचा हे मछाः मजू । धाय् जिल धकाः अपाय्-
 च्वं धया हय्गुला ! अज्यागु चिट्ठि बाया ल्हाःती लाःसा !' खँ लुमं लुमं वं
 म्ह छकः व्वाकल । हानं लीपागु पौ लुंकल- 'धया हःगु नं स्वरे ! छु
 यः हं, धाःगु हया बी धकाः । अवलय् छुधाय् छुधाय् । धाय्गु नं छु ?
 मत्तीला लुगु खः, छता नित्ता खँत । थज्यागु हया ब्यु, बांलाःगु बुत्ता दुगु
 धकाः । तर मत्ती दयाः नं छु' धया छ्वय् मफुत । केहेचापिसंला धया

वं छुबत थें घडी, बयामेरा, छु छु । अफ्फ केहेचां चिट्ठि चवय् त्यं बले न्यंगु
 नं छः 'पीत का छु धायेमाः धकाः । तर जि म्बाल धकाः खें अथें छले
 छुबया बिषा । धाथेंला जि धाय्माः म्ह व मखु । थम्हेस्यां ल्यया ह्य सः ।
 बने त्यं बले जि नुगल्य् स्याकी धकाः जजिनया परसि जि हे मसीक
 न्याना हया बित । गज्याः गु बांलाः । मिजं जुयाः नं मिसा वसः न्याय्
 सः । परसि न्होने तयाः न्हिलाः 'यः लाकि मयः' धकाः धाः बले जिला
 अबें ह्याः याः गु धका चवनागु । लिवा तिनि बाः नं मसीक न्याना हयागु
 धका कन । गज्याः गु मतिना दु वया । अथेला जि वेंत मय्कागु धंगु मखु
 जि नं वेंत उलि हे यक्का । सखे वं जि छुं चवया मच्छयागुलि तँचाल धकाः
 चवन जुइ । वया मत्ती खें थाय् मकाः जुइला? जुल ज्वी । छाय् चवया
 महल धेंथें । अय् नं छता निता वं जितः मज्बसें गथे वये छाइ । ज्वनाला
 अवश्य वइ । छु ज्वना वइ, स्वय्ला दइ हे तिनि । वयेवं सुट्केश जि हे
 साला हयाः स्व नी स्वये । वं बिइ मखु धाः सा . . . लाकाः सां ह्य । हानं
 बाः या ल्हाः तो लात धाः सा ! गय् याना हिं धाय् ? धाय् छिनी मखु ।
 मखुसा न्ह्यागुसां खें पित हया बाः यात क्वातुल जुइ, जि ज्वना बो
 धयाः सां ल्हाती लाके । अले गय् स्वय् मखनी । छता छता दतले बाला
 स्वय् । केहेँचित घडी हः गु दः सा छरुसां हाय्केत मुचुका तये'
 बिचाः याना च्वंम्ह पल्पसा छकः मुमुहुँ न्हिल; मस्यु वया मत्ती छु खें लुल
 थें । बलला धकाः ऊयालं ववस्वल । मवः । लिवाय् धुंकल । छः छिउं
 छिउं नं धाय् धुंकल । चिकुलाया ई । छकलं हे छः छिउंसे चवनीगु ।
 वेंत छुयाय् छुयाय् जुल । मवः लिसे धन्दा जुया वल । वंगु आः मखुत ।
 आः तकं छाय् सबल लय् ? वंगु मत्ती अने तनेगु खें हानं चाकलि पां
 पां म्हितल-

‘सले मवलला . . . ! गय् मवइ धाय् ? चिठ्ठि हे चवया तःगु’
 मखु धैथें हानं वं दराजय् चवंगु चिठ्ठी लिकाल । सर . . . र . . . र बवना
 वत । छः थोयागु हे तिथि । छाय् मवल लय् । आः ई तकं । हानं का
 वधि नं तिथ्यंगु मखुनि । वंगु मत्ती मभिगु खं छकलं थाय्काल -

‘तय् छुं जुलला ? जहाज जकं . . . । मखु मखु अये जुइ हे
 मव । छे, गज्यागु जक मत्ती बय् यः । वइ तिनि । थौं हे वइ । जिगु
 ह्योने बयाः पल्पसा धकाः सःत वइ तिनि, थःगु मन थःभेस्यां त्याकल ।
 अयनं च्वं च्वं थे च्वने मछुत । फेतुसा फेतुइ मं मन्त । दंसा बने मं मन्त ।
 अशाःसां मछि, व यासां मछि । वाथावाथा कन । कथु नं गय् गय् च्याप
 च्याप पेपुं थे च्वना बल । हः हः पना बल । न्ह्योनेसं च्वंगु रेडिबाया
 छेने तया तःगु राजाया किपा छकः तुक्क स्वल । वास्यां पल्पसायात
 स्वयाः न्हिता च्वन । किपा स्वया च्वंम्ह पल्पसा भचा तक त्वालां स्वःम्ह
 स्वतं तुं । छुं छ्वालय् लुइका च्वंम्ह थे ! छगू तालं स्वया च्वंम्ह पल्पसा
 मोटरया सलं थारा न्हल । लय् लय् ताल । म्हं छम्हं क्वाःगु चःति थाय्-
 काल । मिछाय् जाया वःगु छ्वाबि हतपतं च्वत्यंक परसि हुल । मन
 मचन । अयनं न्हाय्कंया न्ह्योने वनाः छकः दन । समाः छपति हे
 मय्यति । वं थःगु म्ह दक्को स्वया च्वने मफुत । मोटर दिकूगु सः बय्
 हुकल । ऊयालं ववय स्वय् तकं मय्ल बया । कुहां वनाः नापलाः बने
 थाय्वाःम्ह दुरुदर कुहां वन । छपलाः धैथें व कुन्हय् थयन । कुन्हय् थयंगु
 व मचाः । छापा च्याय्कल । लुखां पिहां वन । तर पिहा बनेवं वया छ्वाः
 बिउसे च्वना बल । भचा सुम्क अथें लुछाय् च्वना च्वन । वंत भन च्वने
 तकं मयल । छु जूगु थ्व धैथें बिचाःयात । अयनं मिछा छकः तलं

बल । मोटरय् वया भाःत वःगु मखु जुया च्वन । लिक्कसं च्वंम्हेस्या माल
 हःगु खनी । व दिक्क चाल । हानं खापा लितिना थाहां तुं वल । म्हाइपुसे
 च्वना वल । मयः मयः तले थ्यन । छकःला व छवखु मखु धाल । छुयाय्
 छुयाय् जुल । धर्म प्रति अन्धविश्वास याइम्ह पल्पसा सुम्क च्वने मफुत ।
 छःत लुमंका हल । छम्ह छम्ह छः तय्के छुं मजुइमा धकाः पवन । कलः
 छ्वयेगु धकाः कलः पयात । फुंगा तःलय् तया तःगु चानचुन धिवा
 अन्पाना छे तल । अय्नं मन सुम्क च्वंगु ख हे मखु । व याःसां मछिन,
 ध्व यासां मछिन । छः खिउँसे च्वने धुंकल । खिउँ लिसे नुगः वाथावाथा
 कन । थारा थारा न्हुल । पलाः छपला छिउ पति वैत कथं तिउ थें थिर
 थिर मिना वल । वया छ्वाः चाय्क मचाय्क च्याना वःगु सिइदया वल ।
 मचा सीम्ह मां थें चुलु चुलु वया म्ह । उखें थुखें । थुखें उखें ।

हानं मोटरया सः वंगु न्हचाय्पनय् थवत । छेय् क्वय् दिक्कगु सः
 वं ताल । स्वय्त वंम्ह पल्पसा छकः टक्क दित । खःला मखुला ?
 न्हाचः थें जुइ धकाः व ग्यात । अय्नं नुगलं सुम्क च्वनेगु बिचा
 मयात । न्हापां ज्वालं नो छक स्वय् माली धकाः ज्वाः पाखे पलाः
 न्हचाकल । मिखा क्वय् ब्वाकल । खः राजा वःगु । वया भाःत वःगु ।
 पल्पसाया यःम्ह वःगु । पल्पसाया पलाः थातय् मलात । म्ह छम्हं करेन्ट
 ब्वां जुल । वंगु पलाः छकलं स्वाहाने पाखे ब्वात । पला छी मलानि
 व कुन्हे थ्येने धुंकल । न्हाचःयागु बिचाः त्वःमने धुंकल । फसं
 छ्वयेका यंके धुंकल । वैतला राजाया छ्वाः जक स्वय् हथाय् जुया च्वंगु
 दु । खुदें लिपाया छ्वाः गय् च्वं ? गुलि पात ? ल्हन कि गँसि जुल ?
 हाकुसे च्वनकि त्वइसे च्वना वल ? हाकुसेला च्वनी हे मखु । अप्पो

यांना: तापालय वना वःपि त्वइसे च्वना वःगु वं खं । उकें त्वइसे हे च्वना
 बल जुइ धैगु वं बिचाःयात । पल्पसा छेली जक । मालसामान के हेम्ह व
 बौम्हेस्यां लिकया च्वन । राजा दुहां मवःनि । पल्पसा माल लिकायेगु
 पहः थें यांना: राजाया खाः स्वय्गु तातुना लुखां पिहां बल । वं राजाया
 खाः खन, ड्राइभरयात धिबा बिया च्वंगु । न्हापा सिकें ल्हना बल
 राजा । ल्हना जक वःगु मखु, अऊऊ डाक्टरी नं पास यांना वःगु ।
 निबा हे लिमकासे पल्पसां भातम्हेसित स्वया च्वन । प्याः चाःम्ह मनुखं
 छसासलं लः त्वने थें । ड्राइभरयात धिबा बिइ सिधय्कल । प्यङ्ग मिबा
 खात । गबाय्त तकला इमिसं मिबा फुति तकंमयाः । स्वपि स्वलं ।
 मोटरया सलं निम्हेसिया मिबाया लाइन तोफित । मोटर यंकल ।
 मुबाया छेले लिक च्वना च्वंम्ह तापालय याम्हे मिसा नाप खाः चू
 नायेवं पल्पसा ऊस्के जुल । गय् थ्व धैथें वं बिचाःयात । राजां मिसाम्हे-
 सित अंग्रेजि भासं नु धका ब्वहलय् ध्वानाः दुत हल । स्वया च्वंम्ह
 पल्पसा गबाय्त तकला वाताहां । लिपा केहेभतम्हेस्यां 'नु पीत' धाः बले
 ति वं चाल । वैंत इकुथें च्वना बल । न्हकु सँ ति ति स्वाना बल ।
 कः तकं राजां वैंत नमतू । कमसेकम छु यांना च्वना धकाः सः छसःसां
 यः माःगु ख, उलि मछि लिपा नाप लाना । पल्पसां नुगः ववतुंकल ।
 यः मयः वंगु पलाः केहेभतम्ह ल्यू ल्यू तले थाहां वन । वैंत तले वने तकं
 से मवल । याग्ला प्याग्ला वन । मातनय् अबुम्हेस्या ववथाय् सकलें ।
 म्ह न्यासिचाः पहलं ववथाय् दुहां वन । पल्पसायात दुहां वने माःसे
 ल । वयात अन च्वंपिनाप खाः चू लाके मं मन्त । छकः हवाय्
 यि खवे माःसे बल । व अन च्वने हे मफुत । लुकु लुकु थाहां वन ।

भःशु स्वबाय् भवन । लासाय् भवसू बन । हि हि लन । निषां
मचाय्क धर . . . र . . . र बाः बल । फुल्ला बाच्या बाच्या प्यात ।
गबले खव्य धंगु मसःम्ह पल्पसाया थी खव्य गनं बल ? गनं जलमधि
खबि बल ? पल्पसाया मिळाय् भविष्य प्याखं लहुवल ।

‘जितः वं न्हापा थें आः गनं माया याइ ? जि वया मयःम्ह जुइ ।
जिगु सतय् वं तें पिकाइ । तःधिम्ह सिकें बिधिम्ह अप्बः ययेकी । अक
जिता यः त्यः जुयाः बिहा जूम्ह मखु । वया मां अबु पाखें याना
बिउम्ह । मयः; बिहा याय् मत्यःनि धका भाजु हाला चवन धकाः लमि
धाःशु खं वया न्हयपुइ तिप्पा नकल । अय्सा मयः मयः धाय्क बिहा
याना व्युगुला जितः ?

वं नुग थुं विकल । हानं मचाय्क खबि बाः बल । खबिया
लिते वया ख्वालय् न्हाचःयाम्ह मिसा वयू बल ।

‘हिसिचा दुम्ह खः मिसाला । निम्हं लवः । यः त्यः जूम्ह जुइ ।
माय्द व्वं बने नं नापं हे ला । स्वदें प्यदें तक नापं हे चवना वय् धुंकल
इत्री । न्हयाथाय् वंमां व नाप हे जुइ आःला । जित बुडि ताय्किइ ।
व त्यासे हे खनी । नकतिनि याम्ह । जितः माया यासां व मिसां छया
छया याइ वेत ।

बिचाः याना च्वंम्ह पल्पसां छ्यो बुलुहुं ल्हना हल । स्वय् हे
ग्यानापुसे च्वं वया ख्वाः । न्हाचः तले आपय्जि बांलाःगु ख्वाः । आःला
माःत सीम्ह मिसा थें वंगु सें छ्याल बिछ्याल । न्हाचः तले गुलि
मय्ताया च्वंम्ह पल्पसा . . . । वंगु मिळा वहे किपाय् जू बन । बास्या

न्हिला च्वंम्ह राजां जिला मेम्ह ह्य् धुन धैथें हिस्याना च्वंयें च्वन वेंत
कुन्हे ह्वार ह्वार न्हिला च्वंगु सलं वेंत लाये लाये बुज थें च्वन । ला
जक लासा थ्व याय् व याय् थें जुल । राजां खने न्हयः हे लास जुयाः
च्वने माःसे वल । तर व गये सी । वेंत ग्याफर सकस्यां धाइ धैथें वं
थुइकल ।

‘जि ग्याफर मखु । छम्ह मिसाया न्होने संधर्ष याय् मफुम्ह ।
जि सधर्ष याय् । व नं मिसा खः, जि नं मिसा खः । जि सधर्ष याय् ।
जिगु कर्मे अथे हे च्वया तःगुसा छुयाय् ।’ बल बलं खवयेगु दिकल ।
‘... वं जितः छुं जुयाः मधाःसा ... । मखु जिला छुं मखुसां बि. ए.
तक सां पास याना तयागु दु । छुं मखुसां जागीर नयेगु औकात दु ।
मखुसा गनं स्कूलयां माण्टर जुयाः थःगु प्वाः थःम्हेस्यां चू लाके फु ।’
हानं वं राजाया व्यक्तित्व प्रति छकः बिचाः वाल-

‘मखु व अज्याम्ह मखु । न्हापाला वं धाःगु नं खः । ‘छम्ह
मिजं नं छम्ह हे मिसायात जक पासा दय्केमा जीवनय् धकाः । जिम्ह
ला छ जु हे जुल ।’ खँ न्यना पल्पसां ख्याः थें निइथें धयागु लुमंकल ।

‘वांलापि दतकि जितः त्वःमंकेगु कुतः याना दी’

‘लिसलय् राजां न्ह्याय् तियाः धागु -

‘हे लाती, जि अज्याम्ह ला’

थ्व फुक्क खँ पल्पसाया न्होने न्हिवःसा जुल । वेंत थय् पाइ
थंगु म्हगसय् तकं खंगु खइमखु । तर राजा ! पल्पसाया बिचाः ... !
बिचाः याना च्वंम्ह पल्पसा थारा न्हुइक स्वाराक्क धाय्क ल्हाःतय् प्वः
थ्वः ज्वना राजा दुहां वल । पल्पसायात छकः नय्थें स्वल । पल्पसाया

उवा: खना: वं पल्पसा छाय् थय् जुल धंगु बिचा: तकं याये मफुत ।
 गज्या:गु लय्ताये मा:म्ह पल्पसा । थुस्स ... ! त्व:ता वं बले थें । पल्पसा
 राजायात स्वहे मस्वसे खाता पाखे स्वया च्वन । न्ह्याबले न्हिला उवा:
 ज्याना च्वनीम्ह पल्पसां थ:त स्व तकं मस्वगु खना: तें दुबिना च्वंगु धंगु
 राजां चाल खुदें खुदें तक बाया च्वने मागुलि तें वयंगु जुइ धंगु राजां बिचा:
 यात । मजिल थ्वेत न्ह्याथे यानासां न्हिइके माल धंगु बिचा: याना
 राजा खाता पाखे वन । स्व: स्व: लिसे उवा: बे बे कोय्का हल । थ:त
 मानय् या: वल धंगु पल्पसां चाल । दाये जिवव दाये धुंका माफि पवनेगु
 थें वं थुइकल । पल्पसां गय् याना: माफी बिइ । मिसा नुग: हे मखा ।
 स्व स्व खंक न्ह्याच्याय् त्य:गु ब्व गय् कत:यात ल: ल्हाय्गु ? चिपं मथिसे
 गय् बी फइ । लही फवव लही धुंका कत:या न्ह्या:ति स्याके बीथें । गय्
 नुग: तये फइ । छति फइ मखु । पल्पसां नं मवा: । कं गुलि हेके स:
 धंथें ताल । थ तकं मस्व: । आ: ला मजिल धंथें पल्पसाया न्ह्योने वना ।
 राजां ल्हा: उवना: सालाकाल । पल्पसायात गय् याय् गय् याय् जुल ।
 अय्त्तं नमवा: । तर राजां म्हुतुयात तालं ग्वया तये मफुत ।-

'मखु ... छाय थपाय्च्वं ? नतुइ तकं म मदु लाकि ?'

..... लिस: सुन्य ।

'.... धात्थें थाकु खनी मिस्तय्त माने याय् धंगु । का थुखेला
 स्व । य:लाकि मय: ।' न्हिला: न्हिला: राजां धाल ।

राजाया प्रत्येक न्हिलाय् पल्पसां इध्या खना च्वन । छु स्यू राजां
 च्व वक्व पल्पसाया । राजाला माया या: व:म्ह । मतिना या: व:म्ह ।
 तर पल्पसा ? वंला कुनुकुनु तें पिकया च्यंगु दु । जि जक ज्यूसा

अतल्य् च्याराक्क मिक बाये मा:से व: वत ।

निगू निगू न्ह्यास:या लिस: मय्युगु खना: राजां पल्पसा अथे तं
चाया च्वंन्ह मखु धंगु भा:पिल । छक: बिचा: यात । राजां युइकल तं
चा:गुया रहस्य । अथे च्वनां मजिल राजा । वंला न्ह्याथे यानासा
पल्पसायात न्हिइके मागु दु । छु बिचा: वया: ख: मस्यु राजां नवाना
हल -

• धात्थे जिदिन्ह ख: खनी छला । न ला वा . . ! कि मय:सा
मय: धा, जि थन छगू सेकेन्डनं च्वने मखु । छंगु न्ह्योनें तापाना वने ।
व्याय् भव ऊंफत ।' राजाया खँ पूवने मलानि पल्पसाया म्हुतुं
ह्वाराक्क खँ पिज्वल -

‘ऊंफत . . . । थज्यागु सिइकं सिइक नरकय् वव्वाय् मा:से
व: खनी छित: । ग्व: छिगु बचं ? ग्व व सत्य बाचा ? म्हुतु यचु नुग
वंचु धंपि थज्यापि मखा । ऊासँ छि स्वया: । स्वैतं तालं ग्वयेगु अधि-
कार जिके मदु । सिइ हे धुंका वास: छुयाय्त । अधिकार हे मदुम्हेसिके
वचं का: वयां छु बिइ फइ । जि छु बिइ फइ . . . ।’ थुलिइ अप्व:
पल्पसां नवाये मफुत ।

राजायात आ: छु धाय्गु धंथे जुल । मिस्त थ:गु अधिकार सुनानं
लाका का: वइ धका: गुलि गया, व स्वैत बिइमासे मव: खनी धंगु वं
थल । आ:ला ख्वाय् छुइ माल धंथे खँ पिकाल-

‘हे लाती ! गज्यागु बिचा: छंगु । छं स्वय् न्ह्याच: हयाम्ह
मिसा जि । मखु पल्पसा वला जि केहेँ भा:पिना तयाम्ह . . ।’

‘केहेँ . . . ।’ मचाय्क पल्पसाया म्हुतु पंम्हुल ।

‘खः । जि नापं ब्वम्ह पासाया केहेँ । गज्याःगु माया याः
जितः । नेपालं बःम्ह धकाः गज्यागु माने याना नकी वं । ज्वरय् नं
उत्तालं याये सः । कोसं सिधयाः ग्वःन्हु तकला इमियाय् जि । वया
दाजुं नेपाल धैगु तसकं बांलाः धाःगु खं न्यनाः जि नाप नेपाः चाहिले
धकाः वःगु । अं . . हानं छ नं दु धकाः धया बले गज्यागु लय्तागु . . ।’
राजा छक दित । हानं न्हिलाः नवात-

‘छ ला धात्थे लाती खनी पल्पसा । कुन्हय् छ ग्व धकाः हाला
चवना, नु ।’ पल्पसायात थन ।

राजाया खँ न्यनाः पल्पसां सन्तोषया सासः ल्हात । मिखाय्
दक वःगु खबि हुया छवत । राजाया खाः छकः तुक्कं स्वल । पलाःछीत
स्वम्ह पल्पसां पलाः छी न्ह्यो छकः राजायात कस्सिक घय्पुल । राजां
छुं हे थुइके मफुत । याः याः थे याका चवन । बल्ल पल्पसां पलाः
न्ह्याकल कुन्हय् पाखे ।

देश विदेशया खबर
थःगुहे क्वथाय् चवना ब्वनादिसँ
नेपाल भाषा पत्रिका
न्हिपौ

नुगःया छकुनं स्वव्याना वःगु सः

बांलाः बांलाःया पुचलय् नं बांलाःम्ह छ !

क्वकाय्चिगु स्वयाः नं माकुगु छंगु सः ।

बिशाल ध्व क्यबय् ययेकागु स्वां छफवः छ !

भ्याःहे किचः मदु नुगलय् चिरफानाः क्यनाबी स्व !

जि छन्त ययेका चवने निभालं ल्वहं मक्वःतल्ये ;

जि छन्त पुञ्याना तये तःदहंया लः मसू तल्ये

बाया चवने माले फु भतीचिया लागि, छं छुं धन्धा काये म्वाः;

लिहाँ वये नि याकनं जि आम्कन, छ ससिवरां नं ग्यायेम्वाः ।

छंगुजिगु नुगः मतियाना खयलय् सुलाकासा म्हितेत,

सोकारोक्तिया छंगु ल्हाः फवने जिगु ल्हाःया द्यःनेस ।

लघु साहित्यया छगू नमूना

आलमत

न्हूगु ल्याः ज्वनाः पिदन ।

धिसिक्क धें

- अय्सा छि थौतक अय्लाया स्वादहे मस्यूनिका मखुला ?
- खःनि अय्लागुलु जूसा धका सिइ ।
- अय्सा छि थौतक अय्ला म्हतुइहे तयामदीनि जुइका मखुला ?
- छकः निकःला तया ।
- अतय् गय् स्वाद मस्यूगुले ?
- वला अथेजुयाका त्वने धुनेवं जिके होसहे मदेंगु ।

मास्तर- का धाःसा रमेस ! 'अन्तराष्ट्रिय भाय् छु खः ?

रमेस- चाइनिज भाय्

दिनेस- (काचाक्क दना) मखु मखु सर, लाताभाय्

स्वदं निसें मुड्डा चलय् जुयाच्वन । पुलाम्ह हे साछियात न्याया-
धिसं न्यन- छ गोदें दत ?

साछि- नोन्यादें (२५)

न्यायाधिस- (पलख बिचाःयाना) निदें न्ह्योःन छं बयान ब्यू बलय्
नोन्यादेंहे धागु श्व गथे ?

साछि- अदालतय् छकः बियागु बयान गथे हिले फइ हजुर ।

धमंहे चवयागु प्याखंया प्रदर्शन स्वयाः आस्कर बाइल्ड लिहां
बइच्चन उबलय् पासामेस्यां न्यन- प्याखं गय्च्चं ?

प्याखंला तसकंहे सफल जू- वं लिसःबिल- तर दर्शन फेलजुल ।

कला (सहानुभूतिया इच्छायायां)- जिगु बिचारं वय्कः अफिसय् स्टेनो-
लिसे रुपाःयाना चवन जुइ ।

म्वाति- थुके जि सहमत मदु । थव फुक्क छि जितः हीचाय्केत धया-
चवंगु खः ।

फिल्मया छगू सीन तसकं दर्दनाक- हिरोनं हिरोइनया न्यतालय्
ध्यारा च्यारा दाःगु ।

थुवले प्याखं स्वया च्वंम्ह छम्ह मचां हालाहल- मां छं थें व
मिसानं बैत छाये मदाल ?

छम्ह यात्री- ए रिक्सा कालिमाति तक वनेत गुलि कायेगु हँ

रिक्सावाल- स्वतका हजुर,

यात्री- सामानया छुट्टे हे धेवा काय्गुकि कायेगु मखु

रिक्सावाल- कायेमखु हजुर

यात्री- अय्सा छं सामान ज्वनाः हुं जि साइकलं वय् ।

पाहांया न्ह्योने बिमलं थः मचायात धाल- बाबु ! दाइयात
बुनोट न्यंकिसा ।" मचा मानेमजू । पाहांनं यवव कर यासैलि मचा
न्यंकल- एक्का, दुवा, तिरकी, चौका, पंजा, छक्का

ग्राहक- समोसा थौ छाप् चिग्वः ? म्हिगःला तग्वय्क दय्कूगु ।

बेटर- मिळाया खेल छः हजुर ! समोसाला म्हिगःयागुहे छः प्लेट
घाःसा तः धं छः थौ ।

जः त्रिचन्द्र क्याम्पसया दँ पौ

कुलां पाटन संयुक्त क्याम्पसया दँ पौ
याकनं पिदने त्यंगुदु

थःगु चवसु व हापं बियाः ग्वहालि यानादिसं ।

जिमिगु खँ

नेपाल- थो थो जाति व भाषाया संमिश्रण खः । अले थ्वहे थो थो जाति थुमि भाय् , संस्कृति कलां छायापाः थ्व नेपाः खः । थ्व हे नेपाः या धुकू खः । अले थ्व धुकू तसकं तः भिजू ।

थ्व हे खँयात थुइका नं देया थो थो भाय्प्रति सरकारया मिखा बांमलाः । अऊ स्पस्त धाय्- थ्वहे थो थो भाय्या माध्ययमं हे थो देया कला, संस्कृति स्वानाच्चंगु सत्ययात सरकारं लोमंका च्वन । उके 'एक भाषा' या नारा बिया दक्क देया मेमेगु भाय्प्रति अन्याः यानाच्चन । 'एक भाषा' या माध्ययमं शिक्षा बियाः देया दक्क कर्णधार मस्तय् न्हयपुयात खलबलय् याना च्वन । मेगु देशं किदं सिधय् कूगु ज्या किलां व्वचाय्केत न्ह्याःवनीपिं थ्व मस्तय् पलाःयात पयासुका च्वं च्वन । थुके प्रस्त वयं देया मस्तेसें गुलिफत उलि याकनं शिक्षा काय्फय्मा धंगु खँय् सरकारया चितासु मदु ।

तर, तमाम जनताया थ्व खँय् चितासु दु । थःगु हे भासं याकनं सय्के सिइके दय्मा धंगु माग दु । उके थो थो जाति तसें थः प्रति जुया च्वंगु अन्याःयात थुइका हया च्वंगु दु । लुमंके बहजू वंगु माघ १७ गते जानकी मन्दिरय् जूगु मैथली कवि कोकिल बिद्यापतिया स्मृति पर्व समारोह । उगु समारोहय् मैथली भाषा भासि विसं थः प्रति जुयाच्चंगु

अन्याःयात थुइकाः थःगु भाय्या विकास थमंहे याय्माःगु खँ थुइकल ।
नापं शिक्षाया माध्यम स्थानिय भाषांहे जुइमाःगु व रेडियो नेपालं
नियमित रूपं मैथली कार्यक्रमनं प्रसारण जुइमाःगु खँय् जोड बिल ।

थ्व तसकं लय्ताय्माःगु खँ खः । थुकथंहे मे मेगु उपेक्षित भाषा
भासि पिसनं थः प्रति जुयाच्चंगु अन्याःप्रति याकनं हे वाचाय्के माःगु
आवश्यक जू वः । नापं संघर्षया लय् न्हयज्याः वनेगु क्रमय् थी थी जुयाः
मवंसे फुक्क उपेक्षित छपे जुयाः वनेमाःगु यात लोमंके मज्यू । छाय्कि
थ्व हे छपु लं खः फिसं थःगु अधिकारयात याकनं काय्गु । अन्यथा ताः ई
बिइगु खँ सत्य खः ।

मैथली कवि कोकिल बिद्यापतियात दुनुगलं निसे जिमिसं श्रद्धा-
ञ्जलि देछाना ।

थःगुहे अलग्ग विशेषता ज्वनाः

पिदन

तिकभयाः

(रजिष्टर्ड)

फागुण ७, २०३५

श्री ५ त्रिभुवन जयन्ति

व

राष्ट्रिय प्रजातन्त्र दिवसया

ल

स

ता

य्

सकल यात्रुवर्ग व नेपाःमि प्रति

हार्दिक शुभकामना

शाही नेपाल बायुसेवा निगम

कान्तिपथ, काठमाडौं

फोन १८५११

“ TAYAJOO ” The occasional Literary
Magazine in NEPAL BHASHA

न्ह्यागुं तरकारी व लाया नपाः साकेत
नेपालय् दकलय् न्हापां भिगु बांलाक्क ल्ययातःगु
ततःजिगु मसलात नाप छ्यानाः दय्का तःगु

छगू जक मसला

अन्नपूर्ण गरम मसला

अन्नपूर्ण ला मसला

अलय् च्यायात नस्वाक्क साकेत

अन्नपूर्ण चिया मसला

सदां छचला दिसँ ।

थाःकुथि चांमुन्द्रा प्रेस यटखा टोल । फोन १३६५२